

**PO KAPITALIZME
EKONOMICKÁ
DEMOKRACIA**

David
Schweickart

4.5 Demokracia (a nedostatok demokracie)	127
4.5.1 Poznámka o antikomunizme	133
4.6 Environmentálna degradácia	135
4.6.1 Preľudnenie	136
4.6.2 Potravinová bezpečnosť	137
4.6.3 Znečistenie životného prostredia	138
4.6.4 Optimizmus, pesimizmus, rast, rozvoj	139
4.6.5 Prečo nás kapitalizmus nezachráni	142

V. Ekonomická demokracia: Prečo ju potrebujeme 148

5.1. Demokracia na pracoviskách: Niektoré behaviorálne dôsledky štrukturálnych zmien	149
5.2 Nerovnosť	152
5.3 Nezamestnanosť	155
5.3.1 Poznámka o inflácii	158
5.4. Prepracovanosť	160
5.5 Chudoba	163
5.5.1 Chudoba v bohatých krajinách	163
5.5.2 Poznámka o rasizme	164
5.5.3 Poznámka o imigrácii	167
5.5.4 Chudoba v chudobných krajinách	168
5.6 Demokracia	170
5.6.1 Poznámka o slobode	172
5.6.2 Poznámka o politických stranách	173
5.6.3 Demokracia a imperializmus	174
5.7 Ekológia	175

VI. Ako sa dostať odtiaľto tam 179

6.1 <i>Ekonomická demokracia</i> ako orientačný nástroj	179
6.2 Reformná agenda <i>ekonomickej demokracie</i>	185
6.2.1 Rozširovanie a prehlbovanie zamestnaneckej demokracie	185
6.2.2 Účinnejšia spoločenská kontrola investícií	186
6.2.3 V ústrety férovému obchodu	187
6.3 Od reformy k revolúcii	188
6.3.1 Radikálny skok	188
6.3.2 Ešte raz, teraz s citom (pre akcionárov)	190
6.4 Nový komunizmus?	193
O autorovi	197
Literatúra	198
Menný register	203
Vecný register	204

Ako tvoriť ekonomický model nástupníckej teórie podľa troch črt ekonomickej demokracie pre prax

TVORBA EKONOMICKÉHO MODELU

- zamestnanecká samospráva hospodárskych organizácií
na základe spoluúčasti pracovníkov na riadení a podieľaní sa na hospodárskom výsledku organizácie(1 zamestnanec = 1 hlas)
- spoločenská kontrola nad investíciami
ktorá nahradí súčasnú kontrolu súkromnými majiteľmi a alokáciu fin.trhmi, systémom zdaňovania základných prostriedkov (výrobných faktorov) a verejným bankovým systémom pracujúcim na princípe pridelovania grantov a úverov
- trhový socializmus
v umiestňovaní základných prostriedkov a obchodovaní spotrebných tovarov na princípe „fair trade“,/a zásade vzájomne výhodnej výmeny, regulovaný trh

MODEL Y ZAMESTNANECKEJ SAMOSPRÁVY

- **Demokratický podnik**, Základnou odlišnosťou od predchádzajúceho kapitálového súkromného vlastníctva bude, že podnik nebude odčerpávať zisk niekam preč na účty nadnárodných súkromných investorov, ale výsledok hospodárenia bude môcť prerozdeľovať v krajine, v ktorej má sídlo, až na miestnu úroveň a na úroveň jednotlivca, čo bude slúžiť **rozvoju** na úrovni jednotlivca, miestnej spoločnosti, regiónu i krajiny.
- **Demokratický podnik – výrobná organizácia zamestnaneckej samosprávy**
- ktorý vzniká osamostatnením sa zo siete nadnárodnej korporácie, alebo je súčasťou subdodávateľskej siete okolo finálnej výroby – miestna, regionálna, štátna úroveň a legislatívne sa stane *demokratickým*
- ESOP ako podielové spoluvlastníctvo zamestnancov, kde zamestnanci získajú cez bankový úver akcie podniku (USA), **odkúpia si podnik**
- EFES (European Federation of Employed Shareholders), celoeurópska organizácia na podporu zamestnaneckej participácie
- Družstvá – nie podielové, čisté družstevné vlastníctvo (**1=1**) **dokonca podľa platného obchodného zákonníka SR len založiť, ale i zmeniť legislatívu z 1991 o transformovaní na podielové družstvá**

SPOLOČENSKÁ KONTROLA NAD INVESTÍCIAMI

„V ekonomickej demokracii sa investičné fondy vytvárajú priamejšími a priehľadnejšími spôsobmi než v kapitalistickej spoločnosti” (D. Sch.)

“Jednoducho zdaníme základné prostriedky podnikov, pôdu, budovy, zariadenia. Celoplošná sadzba dane vystupuje ako lízingový poplatok (moja poznámka: **rozumejme ako splátka za prenájom majetku podniku od spoločnosti, štátu**), ktorý platia zamestnanci podniku za využívanie spoločného majetku patriaceho všetkým”.(s.77)

- výsledkom bude tok finančných zdrojov z podnikov cez daň zo zákl.prostriedkov do **národného investičného fondu** a z neho rozdeľovanie verejnými bankami *podľa princípu férovosti (prepočtu na obyvateľa), zdravej konkurencie a efektívnosti (záruka plnej zamestnanosti) do regiónov až na kraje, okresy, obce (s.76-90, kap.3.1.3)*

FÉROVÝ TRH

– v rozdeľovaní spotrebných tovarov a základných prostriedkov

“*Ekonomická demokracia* je trhová ekonomika, prinajmenšom v rozdeľovaní spotrebných a základných prostriedkov” (s.75)

- regulovaný trh - nie „slobodný trh“ spôsobujúci rozbíjanie domácich trhov a nestabilitu medzinárodného obchodu

- obchod založený na tarifách, v žiadnom prípade nie voľný obchod (s.187)

- tarify - sadzby za tržby za tovar a služby - teda definované pásma poplatkov v množstevnom, sortimentnom, komoditnom a teritoriálnom členení

majú zamedziť krajinám medzi sebou získať konkurenčné výhody plynúce z nižších miezd (“lacná pracovná sila”) a devastovaním životného prostredia.

- vzájomne výhodna obchodná výmena - tu je ten férový teda korektný trh,

- nie zahraničné investície, ale kooperovanie - spoločná výroba – špecializácia

- TRH SO SÚKROMNÝMI INVESTÍCIAMI, finančné trhy a burzové obchody ako ich poznáme dnes – zaniknú,

- Zákaz špekulovania a špekulatívnych obchodov

- znovuobnovenie významu medzinárodného obchodu medzi krajinami a zahraničného obchodu ako ekonomického zdroja prosperity

Modelovanie ekonomickej teórie na základe základných kritérií nástupníckej teórie

- 4. Nástupnícka teória nám uľahčí predstavu, ako bude vyzerat' *prechod od kapitalizmu k novej spoločnosti*. Mala by špecifikovat' celú plejádu *štrukturálnych modifikácií*, ktoré by mohli nastať za určitých pozitívnych historických podmienok a ktoré by transformovali (silne reformovaný) kapitalizmus na *pravý socializmus*".
- Prechod od kapitalizmu k novej spoločnosti
- Štrukturálne modifikácie – množstvo variácií a odlišných predstáv
- Transformovanie kapitalizmu na pravý socializmus
- Ale ešte predtým krok 1: silne reformovat' kapitalizmus – práve pomocou ekonomickej demokracie

PRINCÍP RIADENIA SPOLOČENSKEJ ZMENY

AKO SA DOSTAŤ „odtiaľto tam“

KAP VI. Str.179-193 D.Sch.

- Reformná agenda ekonomickej demokracie
- Od reformy k revolúcii
- Cieľ: Socializmus 21.storočia

PRINCÍP RIADENIA SPOLOČENSKEJ ZMENY

AKO SA DOSTAŤ „odtiaľto tam“

KAP VI. Str.179-193 D.Sch.

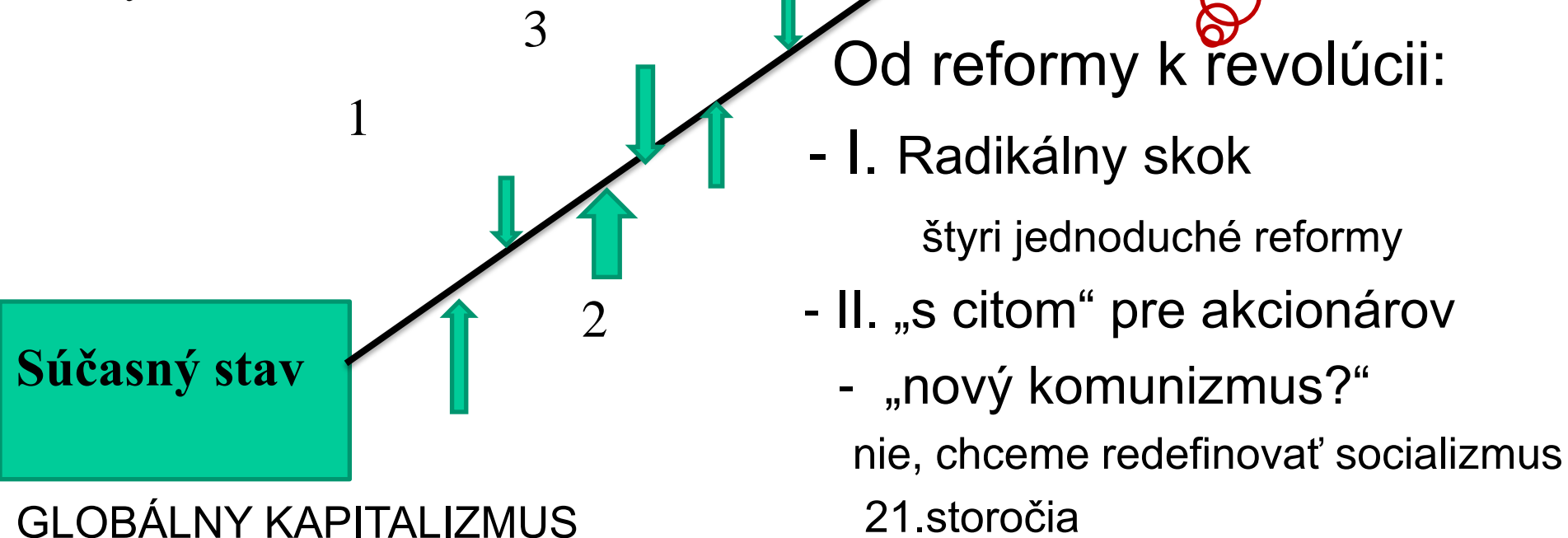
EKONOMICKÁ DEMOKRACIA

Ciel': Socializmus 21.storočia

REFORMNÁ AGENDA EKON-DEMOKRACIE:

- Rozširovanie a prehĺbovanie zamestnaneckej demokracie
- Účinnějšía spoločenská kontrola investícií
- V ústrety férovému obchodu

Kroky vedúce ku zmene:

Definície použité z politickej ekonómie:

Vieme, že rozvíjajúce sa výrobné sily, ktoré si vyžadujú zmenu vo výrobných vzťahoch, nebudú zosúladené do efektívneho ekonomického systému ani automaticky, ani bez konfliktov

Výrobné sily, teda výrobné prostriedky - nástroje výroby, suroviny, priestory, ako aj pracovná sila, teda produktívna schopnosť produkujúcich aktérov výroby, z ktorej sa časť vyčlenila vo forme vedenia, vedomostí, zásadne menia charakter výrobných faktorov, objavujú sa nové technológie a vytvárajú nové ekonomické zdroje.

EKONOMICKÉ ZDROJE: „pôda“ - „kapitál“ - „práca“ + „vedomosti“

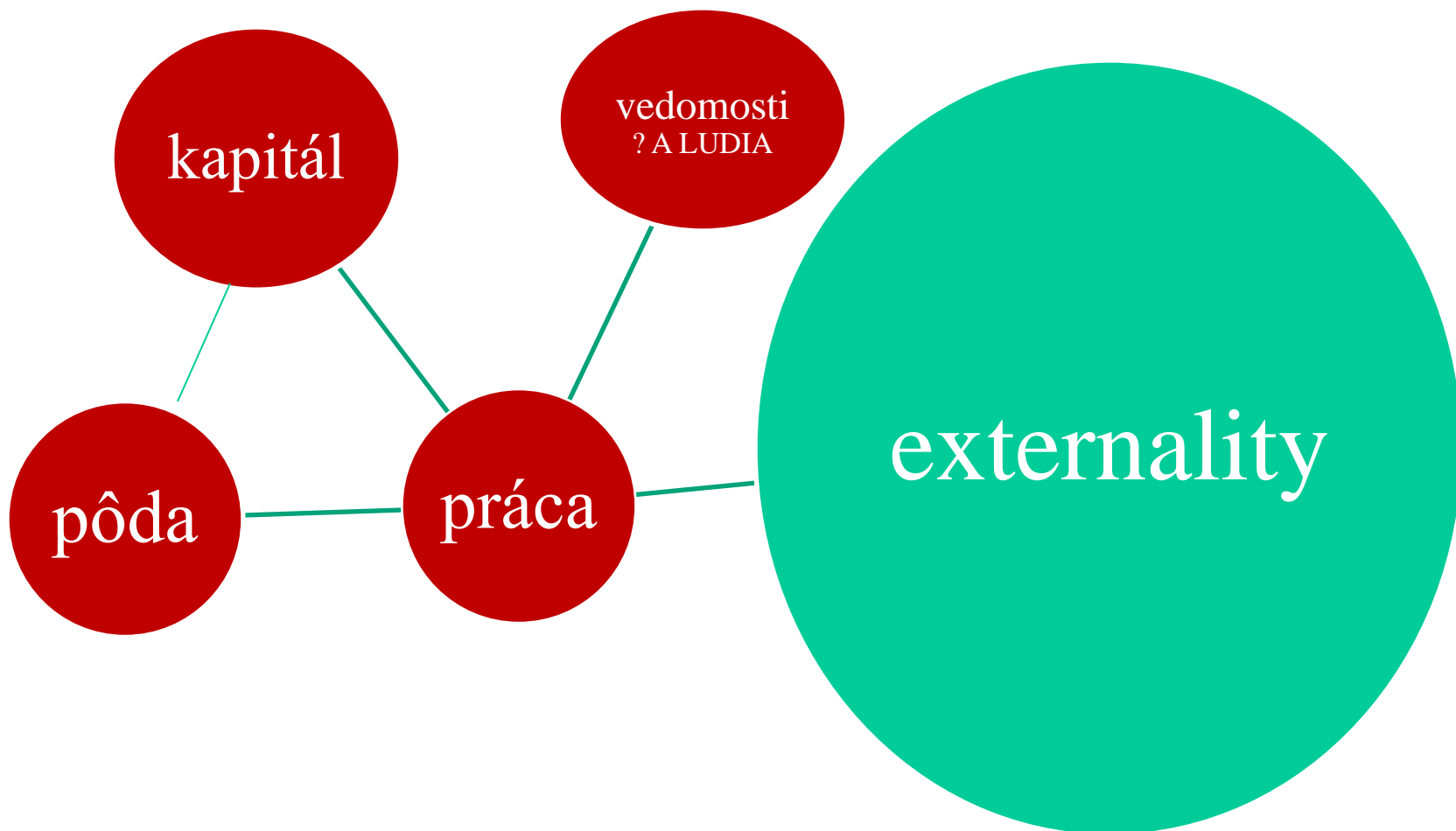
Výrobné vzťahy sú vlastnícke vzťahy osôb nad výrobnými silami – teda výrobnými prostriedkami a pracovnou silou. Pod vlastníctvom nejde len o právne vlastníctvo, ale skôr o vzťahy účinnej kontroly. To si vyžaduje zmenu vo výrobných vzťahoch (kontrola finančného virtuálneho kapitálu, zrušenie súkromného vlastníctva výrobných prostriedkov, vytvorenie právneho rámca pre zospoločenšenie výrobných prostriedkov, redefiníciu vlastníckeho práva a funkcií peňazí).

Objavujú sa nové spoločenské triedy so vzťahom k vlastníctvu nových výrobných prostriedkov a zanikajú, alebo sa menia na parazitujúce, staré spoločenské triedy.

potrebujeme odborne a vedecky analyzovať, pomenovať a potom redefinovať výrobné sily a výrobné vzťahy a uviesť ich do funkčného systému v rovnováhe v prospech človeka

Ekonomía

rozoznáva **vzáčne zdroje** a **externality**

„V ekonomickej demokracii sa investičné fondy vytvárajú priamejšími a priehľadnejšími spôsobmi než v kapitalistickej spoločnosti” (D. Sch.)

“Jednoducho zdaníme základné prostriedky podnikov, pôdu, budovy, zariadenia. Celoplošná sadzba dane vystupuje ako lízingový poplatok (moja poznámka: **rozumejme ako splátka za prenájom majetku podniku od spoločnosti, štátu**), ktorý platia zamestnanci podniku za využívanie spoločného majetku patriaceho všetkým”.(s.77)

- výsledkom bude tok finančných zdrojov z podnikov cez daň zo zákl.prostriedkov do **národného investičného fondu** a z neho rozdeľovanie *podľa princípu férovosti (prepočtu na obyvateľa), zdravej konkurencie a efektívnosti (záruka plnej zamestnanosti) do regiónov až na kraje, okresy, obce (s.76-90, kap.3.1.3)*

Zatiaľ čo teda v kapitalistickom systéme sú súkromné úspory domácností a súkromné financie používané ako investičný kapitál vo výrobe a opäť sa vracajú zvýšené o zisk alebo zmenšené o stratu do súkromného vlastníctva,

v systéme *ekonomickej demokracie* sa zdanené verejné základné prostriedky používajú na financovanie verejných investícií a opäť sa používajú pre financovanie celospoločenského majetku.

Otázka: *ako modelovať tento tok financií tak, aby bol najmä v časti jeho prerozdelenia a použitia spravodlivo rozdeľovaný a použitý?*

Ako vysvetľuje D.Schweickart, nie je nutné, aby úspory domácností boli používané pre investovanie do výroby. Znamená to, že úspory domácností sa budú dať použiť na skvalitnenie osobného života a nebudú používané na investovanie do podnikania.

“Ekonomická demokracia je trhov ekonomika, prinajmenšom v rozdeľovaní spotrebných a základných prostriedkov”

• regulovaný trh - nie „slobodný trh“ spôsobujúci rozbíjanie domácich trhov a nestabilitu medzinárodného obchodu

- obchod založený na tarifách - tarify - sadzby za tržby za tovar a služby - teda definované pásma poplatkov v množstevnom, sortimentnom, komoditnom a teritoriálnom členení

majú zamedziť krajinám medzi sebou získať konkurenčné výhody plynúce z nižších miezd (“lacná pracovná sila”) a devastovaním životného prostredia.

- vzájomne výhodna obchodná výmena - tu je ten férový teda korektný trh,

- nie zahraničné investície, ale kooperovanie - spoločná výroba . Špecializácia

Máme predsa skúsenosti z transformácie z centrálne plánovanej ekonomiky na trhov.

“Tu nielenže nevznikli spontánne trhy, ktoré by zvyšovali produkciu a viedli k hospodárskemu rastu, ale naopak, vo všetkých krajinách, kde predtým existovalo plánované hospodárstvo, produkcia klesala. Vysvetlenie je jednoduché: trhy pre novovytvorené tovary a služby nevznikajú spontánne, tieto podmienky musíme vytvoriť. Tam, kde sa funkcia tvorcov trhu neberie do úvahy, a kde je umožnen voľný dovoz tovarov a kapitálu, tam do krajiny prichádzajú zahraniční dodávatelia a investori a nahrádzajú tovary, ktoré boli dovtedy vyrbané doma. To by sme mohli nazvať rozbíjaním trhu, to znamená rozbíjaním odbytiska domácich producentov.”

Problémy, s ktorými si budeme musieť poradiť

- Ako vnímať KAPITÁL v ekonomickej demokracii
- KAPITÁL A VLASTNÍCTVO – spoločenská dohoda
- Ako redefinovať ekonomické zdroje
- Ako redefinovať makroekonomické ukazovatele – čo bude RAST a čo ROZVOJ
- Ako redefinovať mikroekonomické ukazovatele –
  - čo je podnik (spoločenstvo ľudí) a aké majú byť výsledky
  - čo je domácnosť a ako nakladá jednotlivec s príjmom
  - priority: ČLOVEK a nie EKONOMIKA == blaho pre jednotlivca a spoločnosť, nie pre establišment
- Spoločenské riadenie investícií – ovplyvňovanie štruktúry výrobného dopytu
- ZISK (ako časovo rozlíšené náklady budúcnosti)
- Nové spoločenské triedy

KAPITÁL a vzťah k otázke prechodu vlastníctva

Ako je možné celospoločensky prejsť od súkromného vlastníctva kapitálu k forme zospoločenšenia vlastníctva a tvorbe verejného investičného kapitálu?

*zdôvodnenie, ktoré sa týka **vlastníctva kapitálu ako spoločenského vzťahu***

“Na otázku, čo je **kapitál**, ponúkol Marx priamu odpoveď: *kapitál je predmetná práca, výsledok minulej práce*”

“bohatstvo spoločností, v ktorých vládne kapitalistický spôsob výroby, javí sa ako nesmerne nahromadenie tovarov a jednotlivý tovar ako jeho elementárna forma.” K.M.:Kapitál

Vychádzal z konštatovania, že pre modernú spoločnosť je charakteristické, že produkty ľudskej spoločnosti, sama činnosť a jej podmienky sa stávajú v čoraz rozsiahlejšej miere tovarom. Dôsledkom je “zrušenie všetkých pevných osobných vzťahov závislosti vo výrobe a všestranná vzájomná závislosť výrobcov”, pričom sa táto vzájomná závislosť im samým javí ako cudzia, nezávislá, ako vec.

Marxov všeobecný vzorec kapitálu, kde obeh tovaru je východiskom kapitálu, keď popri výmene “tovar-peniaze-tovar” ako jednej formy prebieha druhá forma ako premena peňazí na tovar a spätná premena tovaru na peniaze v zmysle obehu peňazí ako kapitálu, sa v priebehu vývoja “zdokonalila” na vzorec p-p', teda na systém, v ktorom peniaze plodia peniaze bez akéhokoľvek vzťahu k materiálnej výrobe.

Doplním myšlienku L.Hohoša zo SAV zo state “Globalizácia ako problém transformácie kapitalizmu” : *Hoci miera zisku v reálnej ekonomike klesá a kapitál ako ekonomický zdroj stráca podstatne svoju produktivitu, zisk neprimerane vzrastá v rámci finančných trhov, ktoré sa stávajú nezávislé od materiálnej výroby.*

= kapitál sa dnes mení na VIRTUÁLNY a nebezpečná je jeho hypoermobilita

Kapitál ako spoločenská dohoda o vlastníctve

Treba si uvedomiť, že podľa politickej ekonómie je kapitalistický spôsob výroby a systém vlastníctva kapitálu charakteristický pre systém spoločenských vzťahov a stáva sa brzdou rozvoja výrobných síl.

A tak, ako zmena vlastníctva je spoločenskou dohodou, respektíve vlastníctvo kapitálu ako také je len dovtedy akceptovateľné, kým k tomu existuje ***celospoločenská dohoda***.

súkromné vlastníctvo výrobných prostriedkov a teda i kapitálu, stráca význam i celospoločenskú podporu.

Z histórie: feudálny systém vlastníctva pôdy - oslobodenie „otrokov“ . Kapitalistický systém - zrušenie nevoľníctva - „ohradzovanie pôdy“ v Angl. - rozvoj bankovníctva -

Že vlastníctvo kapitálu je záležitosťou spoločenských vzťahov, o tom nás presvedča celá pohnutá história 20.storočia.

- násilné prevzatie výrobných prostriedkov vo forme tovární, železníc a dopravy, ale i obchodu a bánk Ríšskou správou Tretej Ríše po roku 1938 v ČSR,

- Leninov Dekrét o pôde, ktorým odobral pôdu a rozdal ju bezzemkom na ruskom vidieku v 1917, rovnako však došlo k zmene

- nové vlády v E po 2.sv.v. kvôli potrebe okamžite spustiť výrobu a oživiť ekonomiku odoberali majetok zradcom, kolaborantom a nepriateľom jednotlivých národných štátov, dokonca znárodňovali majetky a dosadzovali národných správcov v Taliansku, Francúzsku, Británii, Grécku i Nemecku samotnom (tam tzv.Treuhand).

U nás Benešove Dekréty 1945, tie z 25.októbra 1945 - znárodnenie kľúčového priemyslu a bankovníctva práve preto, aby sa ekonomika čo najskôr oživila, ***teda aby sa výrobné vzťahy dostali do súladu s výrobnými silami.***

VLASTNÍCTVO podľa kapitalizmu

• rozbor práv podľa Václava Holešovského, exilového ekonóma *z knihy M. Poláka

1.KUSTODIÁLNE PRÁVO, tj.kompetencia rozhodovať o konkrétnom používaní vlastnenej hodnoty. Tomuto sa hovorí ovládanie, skutočná „kontrola“ alebo „manažovanie“ hodnoty

2.POUŽÍVACIE PRÁVA, tj.nárok na privlastnenie si nových statkov pochádzajúcich z využívania predmetu vlastníctva (napr.hodnota pridaná vo výrobe), či už priamo vo forme skutočných výrobkov alebo vo forme príjmu (miezd, úroku, renty, zisku)

Práva držby tak by som to súhrnne pomenoval pre ekonomickú demokraciu

3.ODCUDZITEĽNISŤ v zmysle možnosti preniesť vlastníctvo prostredníctvom predaja, či darovania, na iný subjekt

4.ZNIČITEĽNOSŤ, „ktorá si nevyžaduje komentár“, mojimi slovami **práva robiť si s vlastníctvom svojvoľne čo chcem**

Ak nám ide o spoločné vlastníctvo, potom musíme poznať ekonomické práva a povinnosti jednotlivcov na pracovisku i v spoločnosti ako celku:

KTO môže robiť ČO s KTORÝMI ČASŤAMI ČOHO?

VLASTNÍCTVO podľa kapitalizmu – **posun v ekon-demokracii**

- rozbor práv podľa Václava Holešovského, exilového ekonóma

ODDELENIE VLASTNÍCTVA A SPRÁVY VLASTNÍCTVA

V rámci ktorého sa funkcie pôvodného kapitalistického vlastníctva rozdelili medzi poväčšine pasívnych akcionárov a aktívnych manažérov podniku

Ak nám ide o *spoločné vlastníctvo*, potom musíme poznať ekonomické práva a povinnosti jednotlivcov na pracovisku i v spoločnosti ako celku:

KTO môže robiť ČO s KTORÝMI ČASŤAMI ČOHO?* (*Michal Polák:Hlavou proti vetru*)

- **A spoločné vlastníctvo podľa mňa bude znamenať, že zospoločenšené vlastníctvo výrobných prostriedkov a ekonomických zdrojov**

bude v kolektívnej držbe aktívnych členov podniku, zamestnaneckej samosprávy, ktorí budu správcami celospoločenského vlastníctva podľa práv č.1.- kustiálneho a č.2. – používacích , ale budú sa zodpovedať verejnosti (svetu, krajine, regiónu i obci) z práv č.3.- práva odcudziteľnosti a č.4.- práva a zodpovednosti za nezničenie majetku.

Bude to právo držby „commons“ s povinnosťou rozvíjať, neodcudzit' a nezničit'

III.časť

Makroekonomické a mikroekonomické ukazovatele a modelovanie

Makroekonomické a mikroekonomické ukazovatele

- HRUBÝ DOMÁCI PRODUKT (HDP) ako makroekon. ukazovateľ, vyjadrujúci vo fin. ukazovateľoch vytvorenú produkciu (národný produkt) v krajine za jeden rok
- Štátny rozpočet: príjem krajiny a výdavky krajiny za jeden fiškálny rok
- Produktivita – ukazovateľ zapojenia všetkých zdrojov a z nich vytvorených výstupov
- Zamestnanosť – celkové zapojenie ekonomicky práceschopného obyvateľstva

príčinou nefunkčnosti makroekonomických kritérií v súčasnosti je *nespravodlivé prerozdeľovanie vytváraného bohatstva*. Aj v krajinách s najvyšším rastom HDP rastie nezamestnanosť, zapríčinená nerovnováhou medzi výrobnými silami a výrobnými vzťahmi, štátny rozpočet vykazuje hlboký deficit krytý už dlhodobo dlhmi, účinky vysokej produktivity nových technológií sa neprejavujú v raste blahobytu krajiny, ani v zvyšovaní tvorby finančných prostriedkov v štátnom rozpočte krajín

Tvorba nových kritérií:

BLAHOBYT OBYČANA – BLAHOBYT KRAJINY alebo HRUBÉ NÁRODNÉ ŠŤASTIE

Mikroekonomické ukazovatele

PODNIKOVÉ: náklady - príjmy - obrat – zisk (z výsledovky účtovníctva)

investičná spotreba a následne ROI (rentabilita investícií)

DOMÁCNOSTÍ: spotrebiteľský dopyt – úspory – ochota investovať úspory – spotreba

JEDNOTLIVCI: nezamestnanosť/zamestnanosť – príjem – mzda - dôchodok -

Makroekonomické a mikroekonomické ukazovatele

Inšpirácia

Tvorba nových kritérií:

BLAHOBYT OBYČANA – BLAHOBYT KRAJINY alebo HRUBÉ NÁRODNÉ ŠŤASTIE

čo tak štrukturovať ekonomický dopyt investičnej spotreby:

- *-na komplexnú a bezplatnú zdravotnícku starostlivosť obyvateľstva od narodenia až po úmrtie?*
- *- a/aj komplexné bezplatné a celoživotné vzdelávanie od prvých vnemov v jasličkách a škôlkach cez povinné školské vzdelanie po celoživotné?*
- *- ako aj trvalé a garantované zabezpečenie práce, základných sociálnych istôt občana a verejnú bezpečnosť? (aj strecha nad hlavou)*
- *- ako aj na zabezpečenie ochrany obyvateľstva a likvidácie následkov klimatických či ekologických katastrof?*

RAST alebo ROZVOJ? RAST A ROZVOJ !

- Celá ekonomická teória, klasická i neoliberálna, sa zaoberajú EKONOMICKÝM RASTOM (HDP, produktivita, efektivita, rentabilita)

- ekonomická demokracia sa zaoberá

ROZVOJOM SPOLOČNOSTI

„Musíme rozlišovať medzi *rastom a rozvojom*. Rast znamená prírastok spotreby meraný štandardami HDP. Rozvoj predstavuje racionálny pohyb vpred smerom k trvalo udržateľnej budúcnosti.“(s.141)

- *rast* zásluhou *nespravodlivého prerozdelenia bohatstva* sa míňa účinkom a nespôsobuje spoločenský rozvoj, pričom sa ekonomický rast *hrubo deformuje iba v prospech návratnosti súkromných investícií*

- chceme ísť okrem RASTU ekonomiky hlavne do ROZVOJA ekonomiky a spoločnosti a preto budeme musieť tieto ukazovatele úspešnosti redefinovať.

- **Spoločenské riadenie investícií – ovplyvňovanie štruktúry výrobného dopytu**

- „každá spoločnosť, ak si chce udržať technologickú a ekonomickú dynamiku, musí každoročne vynaložiť určité množstvo spoločenskej práce a prírodných zdrojov na vývoj a zavádzanie nových technológií, ako aj na rozširovanie výroby statkov a služieb zodpovedajúcich vysokým nárokom“ (s.76)

Samotné modelovanie fungovania ekonomickej demokracie

Podľa ekonomického modelu

- model *postupného prerastania ekonomickej demokracie do globálnej ekonomiky a vytvárajúcej sa postkapitalistickej spoločnosti*, ktoré môže trvať desaťročie, ale i menej i viac podľa predovšetkým dozretých podmienok
-
- Samotný vzorový model, pilotný projekt *podniku či organizácie v ekonomickej demokracii* však môžeme skonštruovať, komunikovať, zdieľať a spustiť do funkčného stavu hneď, súvisí to s ochotou na organizačnej či miestnej úrovni

Modelovanie ekonomickej teórie

MODEL Y

ÚROVEŇ GLOBÁLNYCH INŠTITÚCIÍ

a jednotlivých štátov

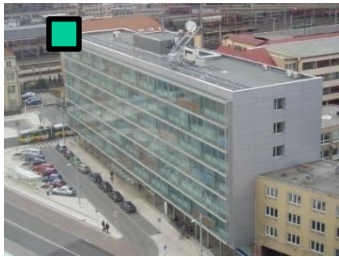
ÚROVEŇ štátu – regiónu

– obce - miestnej komunity

ÚROVEŇ PODNIKU

SLOVENSKÁ REPUBLIKA – VÚC – OBCE
štát- regióny-admin členenie-obce a mestá

ÚROVEŇ JEDNOTLIVCA

Modelovanie ekonomickej teórie

ÚROVEŇ GLOBÁLNYCH INŠTITÚCIÍ a jednotlivých štátov

- kľúčovou zásadou prechodu k ekonomickej demokracii bude nahradenie súkromnej kontroly nad investíciami spoločenskou kontrolou celosvetovo (s.186),
- úsilie o reformy regulujúce nadnárodné finančné toky -Tobinova daň na všetky nadnárodné finančné operácie
- „zelené dane“ a environmentálna legislatíva,
- Celková reforma bankového systému, získanie medzinár.inštitucionálnu kontrolu bankového sektora - nutnosť oddeliť funkcie poskytovania spotrebných úverov domácností od podnikateľského úverovania,
- Získanie verejnej kontroly nad penzijnými fondami a dôchodkovými i poisťovacími systémami a spoločenskej regulácie nad tým, čo sa deje s peniazmi, a aby tieto reformy dôchodkových systémov zahŕňali celú populáciu, nielen „sporiťov“, teda návrat ku medzigeneračnej solidarite,
- zastaviť všetky nadnárodné finančné transakcie, ktoré sa uskutočňujú v oblasti obchodovania s rôznymi derivátmi a inými špekulatívnymi produktami mimo reálneho investovania do výrobných faktorov (burzové obchody s akciami a produktami, ktoré nepreukážu adresné investovanie financií do konkrétne definovaného podniku a obchodujú iba medzi sebou s virtuálnym vlastníctvom)
- - vo finalnom kroku bude zrušená možnosť investovať súkromné úspory a finančný kapitál do verejných výrobných faktorov, (legislatíva, že verejné investície budú obiehať spôsobom, def kap. 3.1.3. Spoločenská kontrola nad investíciami (s.76-84)

Modelovanie ekonomickej teórie

ÚROVEŇ regiónu - štátu - miestnej komunity

Globálna ekonomika vytváraná nadnárodnými korporáciami sa rozvíja v každej krajine a regióne na základe vytvárania vlastných sietí podnikov, firiem, prevádzok, pričom vo vnútri jednotlivých konkurujúcich si korporácií sa vytvára efektívne fungujúca decentralizácia riadenia a organizovania výroby a zabezpečovania všetkých činností.

-dodávateľské, subdodávateľské a odberateľské siete, kedysi známe pod menom „klastre“

- *trendy v decentralizácii*

-dospeli do štádia celoglobálneho nasýtenia svojho usporiadania a spúšťajú *fraktalizáciu* svojich činností až dolu na miestnu prevádzku

- Prejsť na *demokratický podnik* bude znamenať, že pôvodné sieťové samostatné jednotky budované na vzor *fraktálu*, zostanú zachované a budú aj naďalej vyrábať či pôsobiť na lokálnej alebo regionálnej úrovni, akurát že zamestnanci prevezmú riadenie a rozhodovanie za výrobný proces do svojich rúk a samotný majetok prejde plynulo na úrovni korporácie legislatívnym procesom zo súkromného do verejného majetku, bude zospoločenštený pravdepodobne podľa jednotlivých krajín.

Modelovanie ekonomickej teórie

MODEL Y

ÚROVEŇ PODNIKU I.model

- **Demokratický podnik**, ktorý vzniká osamostatnením sa zo siete nadnárodnej korporácie, alebo je súčasťou subdodávateľskej siete okolo finálnej výroby – miestna, regionálna, štátna úroveň
- ESOP ako podielové spoluvlastníctvo zamestnancov, kde zamestnanci získajú cez bankový úver akcie podniku (USA), **odkúpia si podnik**
- EFES (European Federation of Employed Shareholders), celoeurópska organizácia na podporu zamestnaneckej participácie
- Družstvá – nie podielové, čisté družstevné vlastníctvo (**1=1**) **dokonca podľa platného obchodného zákonníka SR len založiť, ale i zmeniť legislatívu z 1991 o transformovaní na podielové družstvá**

Základnou odlišnosťou od predchádzajúceho kapitálového súkromného vlastníctva bude, že podnik nebude odčerpávať zisk niekam preč na účty nadnárodných súkromných investorov, ale bude ho môcť prerozdeľovať na miestnej úrovni a na úrovni jednotlivca, čo bude slúžiť **rozvoju** na úrovni jednotlivca, miestnej spoločnosti, regiónu i krajiny.

MODEL ÚROVEŇ PODNIKU - DRUŽSTVO

REÁLNE HNEĎ!!!

Družstvo je spoločenstvom neuzavretého počtu osôb založeným za účelom podnikania alebo zabezpečovania hospodárskych, sociálnych alebo iných potrieb svojich členov. Družstvo musí mať najmenej päť členov; to neplatí, ak sú jeho členmi aspoň dve právnické osoby. Špeciálnym druhom družstva je malé družstvo, do 50 členov. **Právnická osoba, podvojný účtovníctvo**

Odlíšnosti družstva oproti iným obchodným spoločnostiam:

- **Svojpomoc** je spojenie síl všetkých členov družstva na podporu ich záujmov.
- **Samospráva**. Členovia družstva sami spravujú svoje záležitosti na základe oprávnenia spolurozhodovať, podieľať sa na výkone správy a kontrolovať výkon správy.
- **Družstevná demokracia**. Tento princíp možno vyjadriť ako "na každú hlavu jeden hlas". Uprednostňuje sa teda člen družstva a nie výška jeho vkladu.
- **Zodpovednosť**. Majetok družstva je tvorený majetkom členov, družstvo týmto majetkom zodpovedá za záväzky, ktoré prevzalo.
- **Vzájomná podpora a solidarita**. Prvoradým cieľom družstva nie je dosahovanie zisku, ale uspokojenie potrieb jeho členov.
- **zapisované základné imanie najmenej 1 250 EUR, členovia neručia**

Modelovanie ekonomickej teórie

ÚROVEŇ PODNIKU II.model - *Demokratický podnik založený*

1. spoločenské vlastníctvo výrobných prostriedkov, prenesené zo zákona na správu a využívanie družstevnou či spoločenskou organizačnou vlastníckou štruktúrou podľa princípu (1:1) pri rozhodovaní a riadení podniku.
  2. Stratégia výroby a existencie na trhu plne v rukách spoločenstva, vytvorenie manažmentu, teda najschopnejších a najvzdelanejších pracovníkov, ktorí výkonne riadia podnik, pričom budú existovať zo zákona štatutárne orgány ako kontrolný mechanizmus, správna zamestnanecká či družstevná rada, rozhodujúca každoročne o fungovaní, rozvoji a stratégiách podniku.
  3. Podnik pracuje na *hospodárskom výsledku*, jediným odvodom sú dane zo základných prostriedkov odvádzané celoplošnou sadzbou za využívanie spoločenského majetku, odvádzané do národného investičného fondu. Vnútri podniku odpisové fondy -prostriedky na svoju prirodzenú reprodukciu podnikových zdrojov , vytvára si fondy pre *spoločenskú spotrebu* svojich pracovníkov, ktorá tu už vysvetlená bola. Zostávajúci rozdiel je vlastne *ziskom*, ktorý sa rozdelí na jednotlivca. Tu bude musieť existovať spoločenská dohoda a súhlas s tým, že ide o „časovo odložené náklady budúcnosti“
- výplata kladného hospodárskeho výsledku, ak záporné hosp.výsledky – bankrot, ale majetok je celospoločenský (obecný, štátny)

Modelovanie ekonomickej teórie

ÚROVEŇ JEDNOTLIVCA

- Predovšetkým nebude existovať **nezamestnanosť** -

mechanizmus spoločenskej kontroly investícií bude podnecovať tvorbu pracovných miest. Investičné banky budú dostávať špeciálne odmeny za zvyšovanie zamestnanosti všade tam, kde to bude možné a efektívne“ (s156)

-*spoločnosť organizácií* - jednotlivec v štádiu ekonomicky aktívneho života bude členom súčasne viacerých organizácií, v ktorých bude ekonomicky činný, i dobrovoľnícky *Drucker, P.F.: Postkapitalistická spoločnosť, Časť 1, str.49-65,*

- koncept občianskeho podniku ako ľudského spoločenstva –

- produktivita zabezpečujúca dostatok pri prerozdeľovaní

- príjmy jednotlivca : množstvo potrieb si bude uspokojovať práve prostredníctvom zdrojov a prostriedkov nachádzajúcich sa

v týchto organizáciách. Pri adekvátnom zadefinovaní

spoločenskej spotreby v podniku vlastné príjmy na osobné

využitie i úspory neinvešič.spôsobom – **slobodný jednotlivec**

REFORMNÁ AGENDA ekonomickej demokracie (s.185-187) TERAZ

- *pre oblasť prehĺbovania zamestnaneckej demokracie*

1. verejná finančná a technická pomoc pre výrobné družstvá a zamestnancov, ktorí kúpili kapitalistické firmy

2. legislatívny mandát umožňujúci /podporujúci vyššiu participáciu na riadení firmy a rozhodovaní o zisku (EZOP to nezaručuje, Mitbestimmung-spoluúčasť)

- *pre oblasť účinnejšej spoločenskej kontroly investícií*

3. prísna environmentálna legislatíva, zelené dane,

4. regulácia nadnárodných kapitálových tokov, snaha zahatať fin.toky.

5. regulácia bankového systému, demokratizácia a jeho sprístupnenie verejnému rozhodovaniu – transformácia na verejné banky

6. demokratizácia, čiže otvorenie penzijných fondov, fin.fondov z investovania na sporenie

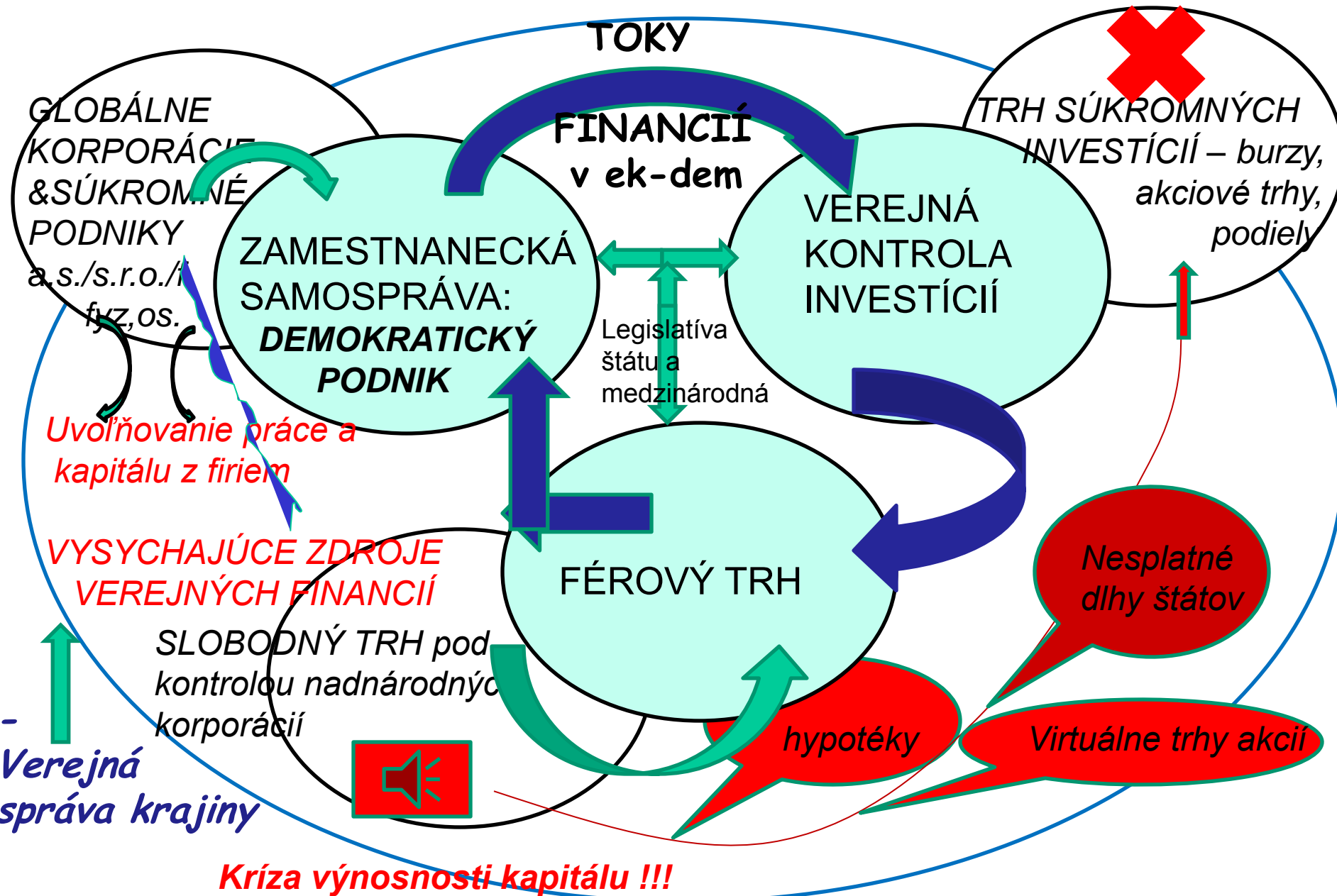
7. zavedenie dane zo základných prostriedkov

- *pre oblasť konštruovania férového obchodu*

8. regulovaný obchod založený na tarifách,

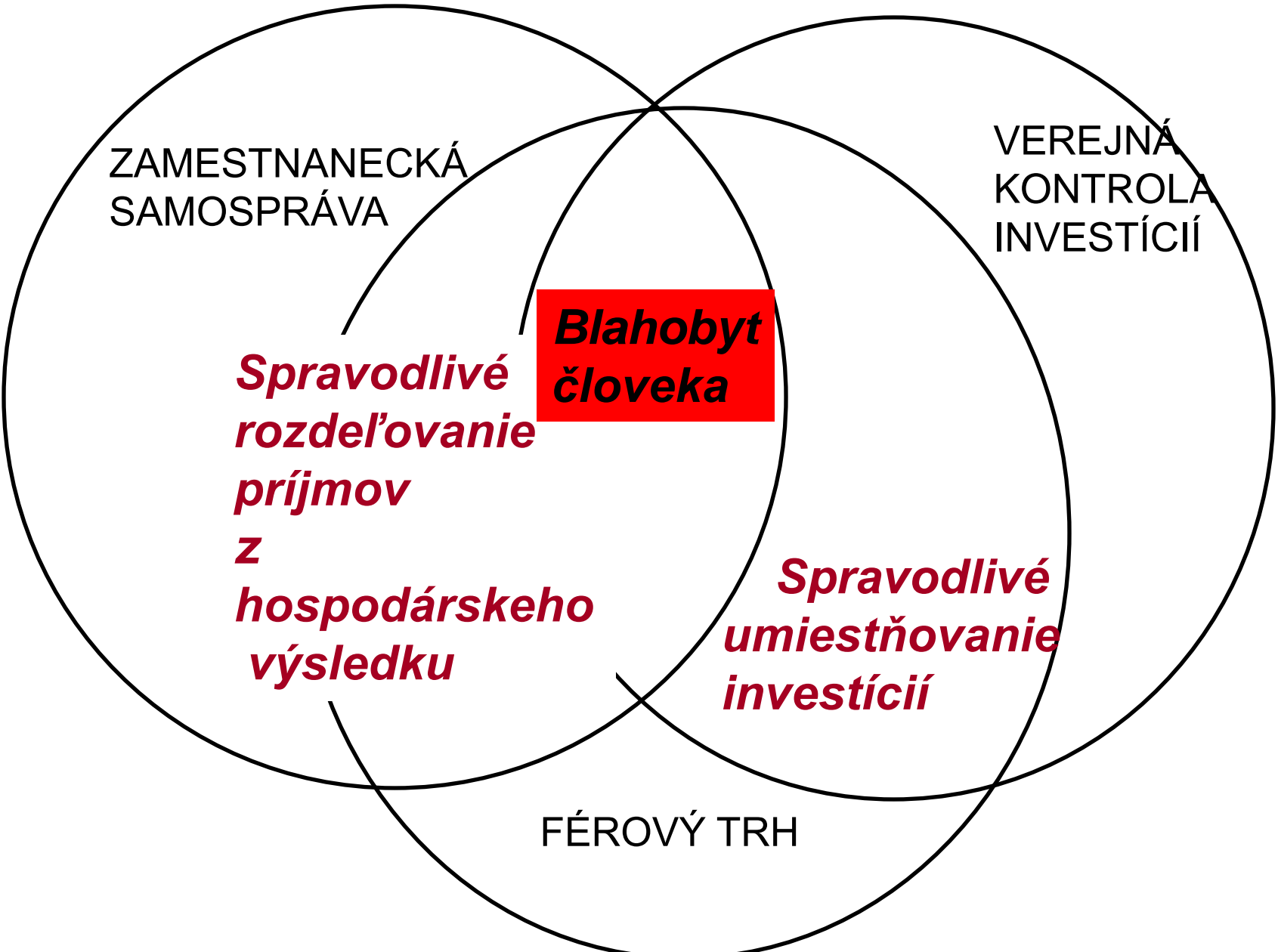
9. výnosy z taríf plynúce z obchodu retranslovať nazad krajinám pôvodu tovaru

MYŠLIENKOVÁ MAPA ZAVEDENIA EKONOMICKEJ DEMOKRACIE V CHAOSE SLOBODNÉHO GLOBÁLNEHO TRHU

MYŠLIENKOVÁ MAPA na čo sa ekonomická demokracia sústreďí

ZAMESTNANECKÁ
SAMOSPRÁVA

VEREJNÁ
KONTROLA
INVESTÍCIÍ

**Blahobyť
človeka**

*Spravodlivé
rozdeľovanie
príjmov
z
hospodárskeho
výsledku*

*Spravodlivé
umiestňovanie
investícií*

FÉROVÝ TRH